

Skotten som dödade

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Arbetarna på byns sågverk strejkar. Nu ska de ordna en demonstration. Majas far och bröder ska gå med, så hon och hennes kompis Klas cyklar in till byn för att titta. När de kommer fram ser de soldater överallt. Och plötsligt börjar någon skjuta ...

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt. (SV åk 4–6)
- Sammanfattning av texter. (SV åk 4–6)
- Resonemang om texter med koppling till sammanhang inom och utanför texten samt till den egna läsupplevelsen. (SV åk 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspekar, såväl med som utan digitala verktyg. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGSRÄR 22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensam och enskild läsning. Sambandet mellan ljud och bokstav. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp och texter. (SV åk 4–6)
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap och handling i texterna. (SV åk 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva enkla texter. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift samt med andra former för kommunikation.
- Läsa och reflektera över skönlitteratur och andra texter.

DIGITAL BOKRECENSION

Låt eleverna göra en digital bokrecension med hjälp av Powerpoint som sedan redovisas i mindre grupp. Följande ska ingå:

- Ta foto på boken eller rita av framsidan.
- Titel.
- Författare.
- Skriv ner 10 ord som beskriver bokens innehåll.
- Bokens innehåll:
Var och när utspelas handlingen i boken?
Vilka är de viktigaste karaktärerna?
Vad handlar boken om?
- Din åsikt:
Vad gillar du med boken?
Vad gillar du inte med boken?
Vilken karaktär tycker du bäst om? Varför?
- Utvärdering:
Hur mår du innan du läste boken?
Hur mår du efter att ha läst boken?
Vilka upplevelser har boken/texten gett dig? Har den väckt känslor och tankar?

MINA ORD, DINA ORD

Dela ut ett papper till varje elev som är delat i två spalter. I den ena spalten ska rubriken vara "Mina ord" och i den andra spalten ska rubriken vara "Dina ord".

1. Sätt en timer på cirka 3 minuter.
2. Låt eleverna enskilt sammanfatta boken genom att skriva ord i spalten "Mina ord". Några elever fyller hela spalten med ord och några kanske endast skriver fem ord.
3. När tiden är ute går eleverna runt i klassrummet och frågar en kompis:
4. Elev A: "Hej, vad har du skrivit för ord?"
5. Elev B läser upp sina ord. Om det är något ord som elev A inte har skrivit så skriver hen upp det i spalten "Dina ord". Sedan läser elev A sina ord för elev B och elev B skriver upp nya ord.
6. Antingen går eleverna runt och samlar ord tills spalten med "Dina ord" är full eller så sätter ni timern på cirka 5–7 minuter, beroende på grupp.
7. Gemensamt går ni igenom vilka "nya ord" eleverna har hittat under "Dina ord".

MÖTAS PÅ MITTEN

1. Dela in eleverna i grupper, 4 elever i varje grupp.
2. Dela ut ett *mötas på mitten-papper* (ett papper som är delat i fyra rutor och en stor ruta i mitten) till varje grupp.
3. Sätt eventuellt en timer på cirka 5 minuter.
4. Eleverna får var sin ruta pappret, ruta 1–4. De ska enskilt skriva vad de kommer ihåg från boken.
5. Efter 5 minuter diskuterar gruppen vad de har skrivit i sina rutor.
6. Nu ska de gemensamt välja ut vad de vill skriva i ruta 5. Vad har vi skrivit som är gemensamt? Är det något som är extra viktigt att ha med?
7. När alla grupper är klara redovisar grupperna för klassen.

PAPPERSKORGEN

Detta är en läsförståelseövning där du ställer frågor om texten och eleverna samlar poäng genom att träffa papperskorgen med sin notislapp. Ni behöver en bunt med notislappar och en papperskorg. Skriv frågor om boken. Till exempel:

Vilket år utspelar sig boken?

Varför strejkar Majas far och bröder?

Vem träffar Maja nere vid sjön?

Vad fiskar Maja för fisk?

Hur kommer Klas och Maja till Lunde?

Varför skjuter soldaterna mot demonstrationståget?

1. Dela in eleverna i par.
2. Ställ en fråga till eleverna. Eleverna diskuterar svaret i par.
3. De skriver ner sitt svar på en notislapp.
4. Gå gemensamt igenom vad varje grupp har skrivit. De par som har skrivit rätt får skicka fram en från paret med lappen och ställa sig på ett led vid utpekad plats, cirka 3 meter från papperskorgen.
5. Alla i ledet skrynklar ihop sin notislapp. Därefter ska en i taget försöka träffa papperskorgen. De som lyckas få i sin notislapp får ett poäng.
6. När alla har kastat lappen skriver ni upp poängen på tavlan eller så har varje par koll på sin egen poäng.
7. Därefter ställer ni nästa fråga och eleverna skriver ner sitt svar.

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

Kapitel 1–2

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. När utspelar sig berättelsen?
Den utspelar sig 1931.
2. Varför vaknar Maja?
Hon är hungrig.
3. Varför är de flesta lediga?
Det är Kristi Himmelfärdsdag.
4. Varför strejkar Majas bröder och far på sågverket?
Ågaren på sågverket vill sänka deras löner.
5. Vad drömmer Maja om att äta till frukost?
Hon vill äta smörgås med smör och ost.
6. Vem äger sågverket?
Det gör Sven-Otto Meijer.
7. Var jobbar Majas mor för att tjäna pengar?
Hon tvättar till Sven-Otto Meijer.
8. Vad hyr Majas familj av Sven-Otto?
De hyr sitt trähus av honom.
9. Varför kallades Maja för "lilla trollet" när hon var liten?
Hennes hår är långt, blont och yvigt.
10. Vad vill mor att Maja ska göra på morgonen?
Gå till sjön och fiska.
11. Vem badar i sjön när Maja kommer dit?
Hennes klasskamrat Klas.
12. Varför har Klas inte hela dagen på sig att vara vid sjön?
Han ska till byn Lunde och titta när de demonstrerar.
13. Vad ska Maja fiska för fisk?
Hon ska fiska abborre.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

14. Varför gräver Maja upp maskar?
Hon ska ha dem när hon fiskar.

Kapitel 3–4

15. Var är Klas hemliga fiskställe?
Det är en bit från bryggan, från några stora stenar i sjön.
16. Hur många abborrar fångar Maja?
Hon fångar åtta abborrar.
17. Hur många abborrar ger hon till Klas?
Hon ger honom fyra abborrar.
18. Vad har far och bröderna på sig när Maja kommer hem?
De har blanka skor, vita skjortor och kostymer på sig.
19. Varför är mor stressad när Maja kommer tillbaka med fiskarna?
Hon måste tvätta Meijers smutsvätt och kokar en balja med vatten.
20. Hur kommer Klas och Maja till Lunde?
De cyklar på Klas cykel.
21. Vad händer efter halva vägen när de byter så att Maja kan cykla?
Det smäller till och bakhjulet tappas luft.
22. Vad gör de när de får punktering?
De lämnar cykeln i diket och går sista biten.
23. Hur är soldaterna klädda som marscherar på vägen?
De är klädda i uniform, hjälmar och gevärs på ryggen.
24. Varför gnägger hästarna oroligt och stampar med hovarna?
Stämningen är spänd.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

25. Varför känns det som att det är krig?
Det finns soldater överallt. Några är gömda i gräset och några är bakom ett plank.

Kapitel 5–6

26. Vad gör kaptenen som spanar med en kikare?
Han går till soldaterna och ger dem order.
27. Varför rider ryttarna mot tåget av demonstranter?
Kaptenen skriker "Stopp här kommer ni inte förbi", men demonstranterna fortsätter att gå.
28. Vad gör demonstranterna när kaptenen avlossar varningsskott?
Demonstranterna backar inte och stannar inte.
29. Vad gör ett par arbetare med en soldat?
De drar ner honom från hästen.
30. Vad händer när kaptenen skriker "Verkställ eld!"?
Soldaterna skjuter med sina kulsprutor.
31. Varför sjunker den unga kvinnan bredvid Klas och Maja ihop?
Hon har träffats av en kula.
32. Vad gör de med den unga kvinnan?
De bär in henne i ett hus i närheten och lägger henne på köksbordet.
33. Varför har de ingen aptit när de ska äta senare på kvällen?
De tänker på vad som hände. Att soldater sköt rakt in i en obebäpnad folkmassa.
34. Hur många dog när soldaterna sköt?
Fem människor dog.

Skotten i Ådalen

35. Vad kallades de som ägde fabrikerna?
De kallades för fabrikör eller träpatron.
36. Varför blev det svårare att sälja sina varor 1929?
Det var en ekonomisk kris i USA som spreds i hela världen.
37. Vem var strejkbrytare?
Det var arbetslösa som erbjöds jobb av fabrikören när arbetarna strejkade.
38. Hur många deltog i demonstrationståget på väg till Lunde 1931?
Det var 3 000–4 000 personer.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

39. Tycker du det är rätt att strejka när man inte är nöjd med arbetsförhållandena? Motivera.
Eget svar.
40. Hade du vågat strejka 1931 på väg till Lunde? Motivera.
Eget svar.

PLATSER I BOKEN

På vilka platser utspelar sig *Skotten som dödade*? Skriv siffror i vilken ordning Maja är på de olika platserna.

- På en kulle i Lunde.
- Fiskar i sjön.
- Vaknar i sängen.
- På cykeln med Klas.
- Hemma vid matbordet.
- I ett hus med den skjutna kvinnan.